

Orðaskifti um nýggja fólkkaskúlalógina

Viðmerkingar til kjakið um nýggja fólkkaskúlalóg

Tað sum ofa eyðkennir kjakið um skúlan er konservatisma. – Alt skal helst vera, sum tá ið vit vóru ung; men hugsa vit okkum um, mega vit koma til ta sannføring, at tað ber als ikki til at hugsa so. Samfelagið broytist alla tíðina, og sjálvsagt má skúlin fylgja við.

Onkur vil vera við, at hendan broytingin, sum nú kemur, einans skal laga seg eftir teimum sparingum, sum landsstýrið fremur í lótu; men eg velji heldur at halda, at landsstýri og løgting eru so mikil at sær komin, at tey vita, at skúlin er ikki ein útreiðsla, men heldur ein skilagóð floğa, og tí verður hendan broytingin gjørd soleiðis, at hon á skilabesta hátt kann tæna okkara ungdom.

Vit kunnu so spyrja, hvar ið neyðugt er at broyta og styrkja verandi lóg.

Sjálv havi eg verið lærari í føroyskum í fólkkaskúlanum í 25 ár, og eg má siga, at her er neyðugt at styrkja um og broyta.

Móðurmálsundirvísingin er, sum leiðbeinandi lesiættanin sigur tað, beinleiðis fortreytt fyri kunneikamenning og menning í øllum lærugreinum skúlan.

Vit eru øll vitandi um, at okkara »lífta« móðurmál hevur neyvan verið fyri størri ávirkan uttanfrá enn júst nú, og somuleiðis vita vit, at foreldur, ið hava nív um at vera, og ovflytir ansingartovnar hava alt ov lífta tíð at taka sær av børnunum og geva teimum tann málsliga førleika, sum skal til, skulu tey læra at lesa.

Børnini eru sera orðafátøk og hugtaksfátøk, tá ið tey koma í skúla nú á døgum. Sum lærari undrast tú og harmast um stöðuna; men hetta er veruleiki, og hetta nýðast vit at gera nakað við, tí vit vita, at onga aðra staðni í verðini uttan í Føroyum kunna føroysk børn læra móðurmál sitt, - hetta móðurmáli, sum er

treitin fyri teirra samleika og kunneikamenning í øllum øðrum lærugreinum.

Latum okkum hyggja eftir, hvussu stórt tímatal grannalond okkara og vit seta av til móðurmálsundirvísingina tey fyrstu trý skúlaárin:

	1. ár	2. ár	3. ár
Danmark	8-10 t.	8-9 t.	7-10 t.
Svøríki	8-11 t.	8-10 t.	9-11 t.
Finnland	7-8 t.	7 t.	5-7 t.
Føroyar	6-7 t.	6-7 t.	6 t.

Vit siggja, at Danmark og Svøríki hava nærura dupult so nógvar tímar sum vit, og tó vísa royndir, sum eru gjørdar, at lesiførleikin hjá teimum ikki er nøktandi. Men hetta verður sjálvandi tíkið í størsta álvara hjá teimum, og tí fer móðurmálsundirvísingin í hesum londum at verða munandi styrkt.

Eitt annað, sum hevur sera stóran týdning fyri móðurmálið, er, at tað fær náðir at festa seg og búast óávirkað av øðrum málum tey fyrstu trý skúlaárin. Hesi árin skulu vit gera børnunum ta kjøfestu, sum byggjast skal á víðari í lívinum.

Royndir úti í heimi hava víst, at tað er óheppið at byrja við fremmandum mál- ið áðrenn móðurmálið hevur fest seg, men royndirnar vísa eisini, at tað er nóg lættari at læra fremmand mál, tá ið tú fyrst hevur lagt góðar lunnar undir egð mál.

Hesum veruleika handla onnur lond eftir, og tí fara tey ikki undir at læra børnini fremmand mál fyrr enn í 4. flokki.

Hví skulu vit so ikki læra av teirra royndum og gera tað sama sum tey?

Um vit skulu hava ein fólkkaskúla, sum ikki stendur aftan fyri teir bestu í grannalondum okkara, sum Olaus Jørgensen heldur í grein síni um hetta sama evnið, so nýðast vit í hvussu so er at lúka hesar treytir:

1. Vit skulu hava dupult so nógvar tímar um vikuna í føroyskum fyrstu 3 skúlaárin.

2. Vit skulu biða við fremmandamáli, til børnini koma í 4. flokk.

Afturat hesum fari eg at mæla politikarum okkara til at økja um vikutímatalið hjá børnunum frá 4. flokki og uppftir, so pláss verður fyri, at tey fáa lært meiri av føroyskum og fremmandamálini danskt og enskt væl og virðiliga.

Olaus Jørgensen biður í grein síni um »konkreta« vitan um orsökarnar fyri at flyta danskt upp í 4. flokk. Omanfyri havi eg nevnt nakað av ítøkiligari vitan, sum talar fyri hesum; men annars er lætt at koma við málsgigum dómum úr gerandisdegnum í skúlanum, sum tala fyri tí sama. Lat meg taka nøkur dømi frá einum øki, har vit føroyingar skuldu kent okkum so toliliga heima, eg hugsi um fisk, fugl, kviatir og teting.

I dag hevur fiskur hvørki roðslu, skráðu, táknur ella stert, nei, hann hevur fingið skinn, gellir og hala. Fuglur hevur ikki nev og vel longur, hann hevur fingið munn og hala. Fuglur verður ikki longur, nei, hann leggur egg. Ærnar lembar ikki lomb, tær leggja ungar.

Kýrnar kálva ikki kálvar, nei, tær eru sanniliga farnar at føða ungar. Fara vit so til ullina, so fara føroyskar gentur ikki út við stökkum longur, tær fara við binditoyi; tær binda ikki við stökkum, sum fyrr, men við pinnum, og tað sum tær binda, eitur ikki grovt ella fint tógv longur, men tjúkt ella klent garn ella band.

Tær binda heldur ikki umfór, men rundir, og sanniliga draga tær heldur ikki út í nálina longur, men koyra nálina í bandið.

Eg kundi hildið áfram nógv longur við nógvum líkandi dómum úr dagliga arbeiði mínum, men lat meg

ikkimøða lesaran. - Jú, tíverri, so fáteksligt er máli hjá nógvum børnum, tá ið tey koma í skúla. Hetta er veruleiki, og tað er sera tørv at geva teimum nóg gott stöðfesti í móðurmálinum við einans 6 tímum um vikuna og 24 næmingum í flokkinum.

Olaus Jørgensen endargrein sína við at spyrja, ivørja barlast vit kunna geva framtíðarmenniskjannum við sær sum førning inn í næstu öld. Svarið er so sjálvsagt - vit skulu styrkja um móðurmálið, tí so styrkja vit samleikan hjá hvørjum einstøkum, so øll hava góðan gróðrabotn og kunnu taka ímóti teimum avbjóðingum, sum koma.

Allarseinast í grein síni siterar Olaus Jørgensen úr yrking eftir Heðin Brú, fyri at undirstrika sína meining um at varðveita danskt í 3. flokki og byrja viðenskum í 5. flokki. Men her mistekur OJ seg rættliga, tí er tað nakað, Heðin Brú meinar við, tá ið hann yrkir um at kunna ungdomin um fornar arv og geva honum trygt at standa á, so er tað júst føroyskt mál og føroyska mentan.

Hevði Heðin Brú livað, hevði OJ helst fingið tætt.

Hervør Jákupsson

fólkini í Tinganesi hava flekstið, og fleiri teirra mæta ikki fyrr enn klokkan níggju. Tað fer tí at lætta um hjá øllum, at telefonin ikki svarar, fyrr enn øll eru komin til arbeiðis, heldur Marjun.

Upp á tann mátan verður tænastan betri, um enn telefonin verður stýtt ein tíma, sigur Marjun.

Um landsstýrið sjálvt góðtekur at broyta telefonitíðina, skal hon lýsast væl og virðiliga, áðrenn hon verður sett í verk.

Føroya Sparikassi

Søkt verður eftir edv-fólki m/k til EDV-deild sparikassans at byrja umleið 1. mars 1997.

Starvið

Starvið umfatar

- viðlíkahald av netskipanum og teldum sparikassans
- forritan á PC
- luttøku í dagliga arbeiðinum á EDV-deildini

Útbúgving

Umsøkjari skal hava útbúgving sum edv-teknikari ella tilsvarandi útbúgving og royndir við forritan og skjalfestan av skipan. Stóru dentur verður lagdur á, at umsøkjari hevur góð samstarvsevni.

Løn

Lønin verður at áseta sambært sáttmála.

Nærri upplýsingar um starvið kunnu fáast við at ringja Føroya Sparikassa 14800.

Skrivlig umsókn saman við ljósprenti av prógvi/um og viðmáli/um verður at senda til Føroya Sparikassa, postboks 34, 110 Tórshavn, att.: Starvsfólka- og útbúgvingardeildin, í seinasta lagi 20. februar 1997.

Sverrigøta 3
Postboks 34
FR-110 Tórshavn

FØROYA SPARIKASSI

ORGANDONOR

TAG
STILLING
SAMMEN MED
DINE
NÆRMESTE

DONORKORT

SUNDHEDSSTYRELSEN

Stytttri og betri telefontænastu

RANDI JACOBSEN

Landsstýringin ætlar nú at styttja um telefonitíðina í Tinganesi.

I staðin fyri at telefonin sum nú verður tikin klokkan átta, skal landsstýrið ikki

svara fyrr enn klokkan níggju.

Marjun Hanusardóttir, lógmannstjóri, heldur ikki hesa ætlan vera eitt afturstig í tænaðini hjá landsstýrinum. Heldur tvørturímóti.

Fleiri hava ynskt hesa

broyting, tí tað er mangan er trupult at hitta starvsfólk í Tinganesi so tíðliga um morgunin. Hetta hevur ið sær, at fólk nýðast at ringja meira enn eina ferð fyri at fáa orð á rætta viðkomandi.

Tað kemur av, at starvs-